

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Västmanlands län

September 2016

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Västmanlands län	4
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen	5
<i>Näringslivet i Västmanlands län</i>	6
Småföretagsbarometern – Västmanlands län	8
<i>Sysselsättning</i>	8
<i>Orderingång</i>	9
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	11
<i>Konjunkturindikatorn</i>	13
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	16
Expansionsutsikter och hinder för expansion	17
<i>Konjunkturrisiker</i>	19
<i>Politiska risker</i>	20
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	21

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 500 000 privata företag fördelade över hela landet. Sammanlagt har dessa företag omkring 2,1 miljoner sysselsatta. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern baseras på en grov indelning av företagen i industri¹- eller tjänsteföretag, detta för att siffrorna ska bli mer informativa då förutsättningarna för dessa två huvudgrupper av företag skiljer sig åt. Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

Företagarna

Sparbankernas Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ Industrisektorn inkluderar även byggnadsbranschen enligt Småföretagsbarometerens sektorindelning.

Sammanfattning av konjunkturläget i Västmanlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västmanlands län har utvecklats positivt sedan 2015. Från att tidigare haft en svagare konjunktur än riket i stort, uppvisar länet nu ett konjunkturindex över riksgenomsnittet. Industrikonjunkturen har förbättrats kraftigt. Även tjänstekonjunkturen har förbättrats. Förväntningarna inför kommande år pekar på ytterligare en förbättring och är i linje med förväntningarna för riket.
- **Sysselsättningstillväxten** har förbättrats i Västmanlands län sedan 2015. Ökningen beror på att industrin ökat personalstyrkan. Tjänstesektorns sysselsättningstillväxt har varit positiv men låg. Totalt sett ökar sysselsättningen i länets företag.
- **Orderingången** i Västmanlands län har ökat sedan 2015 och är nu något högre än riksgenomsnittet. Förbättringen beror framför allt på att tjänsteföretagen har vänt en tidigare negativ utveckling till positiv. Sammantaget i länet är det 51 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 16 procent anger en vikande orderingång. Tjänstesektorn tror dock på en relativt större ökning av orderingången det kommande året än industrisektorn.
- **Omsättningstillväxten** i Västmanlands län har ökat sedan 2015 och är nu klart högre än riksgenomsnittet. Framst är det tjänstesektorn som har ökat omsättningen. 60 procent av tjänsteföretagen uppger en positiv utveckling och 50 procent av industriföretagen. Förväntningarna inför kommande år är positiva även om omsättningstillväxten väntas avta något.
- **Tillväxten av lönsamheten** i företagen i Västmanlands län har återhämtat sig efter åren med akut finanskris. Bäst har det gått för tjänsteföretagen som har hållit uppe lönsamheten. Tjänsteföretagen är relativt sett optimistiska om utvecklingen framöver vilket avspeglar återhämtningen i konjunkturen. Industriföretagen är mer försiktiga och spår en lägre tillväxt än riksgenomsnittet. Sammantaget spås en god konjunktur fortsätta i Västmanlands län och 70 procent av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Västmanlands län är bristen på lämplig arbetskraft. Var tredje företag (33 procent) uppger detta som största hinder. Även höga arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter utgör hinder för expansion.
- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 34 procent av Västmanlands alla företag. 31 procent ser även ökade skattekostnader som en risk.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen

I Sverige har konjunkturläget fortsatt att förbättrats och ekonomin har haft en bra utveckling under de senaste 12 månaderna med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt. BNP har stigit till omkring fyra procent på årsbasis tack vare en stärkt export, expansiv finanspolitik och en hög nivå på hushållens konsumtion, vilket ger en bra grund för fler jobb i små och medelstora företag under det kommande året. Under första delen av 2016 har den positiva BNP-utvecklingen emellertid mattats av med omkring en halv procent. Samtidigt finns det ljuspunkter med ökad produktion inom näringslivet och en fortsatt stabil hushållskonsumtion.

De svenska hushållen gynnas av stigande realinkomster, låga räntor och ökad sysselsättning. Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen och arbetslösheten stabiliserade sig på cirka 8 procent under flera år. Under 2015 började arbetslösheten sjunka igen och under våren 2016 uppgår den till 6,3 procent i juli.² Även om arbetslösheten har sjunkit har tudelningen på arbetsmarknaden ökat, inte minst mellan inrikes och utrikesfödda. Arbetslösheten är också fortsatt hög bland lågutbildade unga och utlandsfödda. Samtidigt har Sverige lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i OECD.

Arbetsmarknadsläget är därför bekymmersamt för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Den internationella konkurrensen har blivit allt hårdare samtidigt som tjänstesektorn blivit allt viktigare för tillväxten och sysselsättningen. Lönekostnader och arbetsgivaravgifter är därför av avgörande betydelse för små och växande företags konkurrensmöjligheter.

Den svenska exporten har uppvisat en svagare återhämtning än vid tidigare konjunkturuppgångar, framför allt på grund av den svaga globala investeringstillväxten och en fortsatt prispress inom råvaruindustrin. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU. Dessutom utgör maskiner och insatsvaror till industri- och transportsektorn en stor del av den svenska exporten. Dessa sektorer drabbades hårt av försvagad efterfråga efter finanskrisen. Eftersom investeringarna hos Sveriges handelspartners i EU växer långsamt, riskerar tillväxten på den svenska exporten vara relativt svag även framöver.

Trots den starka konjunkturutvecklingen är finanspolitiken expansiv med ökade offentliga utgifter. Bidragande faktorer är bl.a. flyktinginvandring och satsningar i offentlig sektor och på infrastruktur, framförallt bostadsbyggande. Den expansiva finanspolitiken resulterar i en del ofinansierade reformer, vilket i sin tur minskar det strukturella sparandet. Därför kan det förväntas att finanspolitiken blir något mer åtstramande framöver. Den internationella konjunkturen är fortfarande svag och vägen till konjunkturåterhämtning har varit skakig. Det alltför låga resursutnyttjandet och en låg inflation har bidragit till en exceptionellt expansiv penningpolitik, något som kommer att prägla utvecklingen de närmaste åren. Sviter av den globala finanskrisen, bräckliga europeiska banker och avsaknad av strukturella reformer är bidragande orsaker till den tröga utvecklingen i Europa. Samtidigt brottas flera tillväxtekonomier med växande obalanser och otillräckliga reformer. Detta blev särskilt tydligt

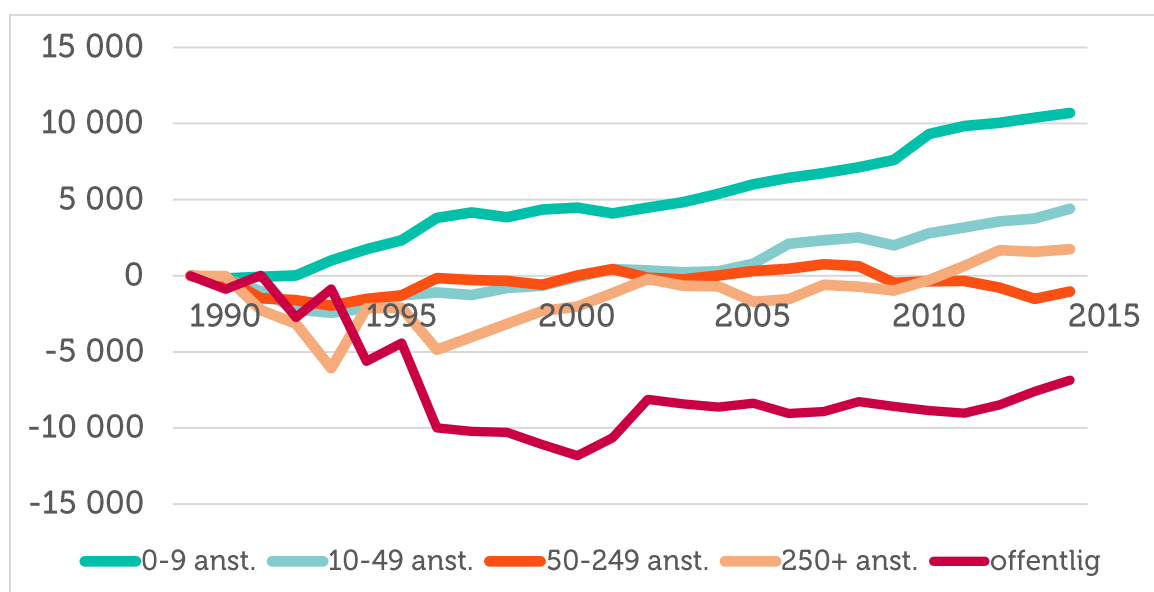
² SCB, AKU juli 2016

i spåren av råvaruprisfallet. Förutom de ekonomiska utmaningarna har de politiska riskerna ökat vilket tenderar att verka återhållande på tillväxten. Storbritanniens folkomröstning för ett utträde från EU har skapat osäkerhet om det framtida EU-samarbetet även om det är förtidigt att bedöma om de ekonomiska konsekvenserna i närtid.

Näringslivet i Västmanlands län

Västmanlands näringsliv präglas av en stark innovations- och entreprenörmiljö. Näringslivet är diversifierat och mångfacetterat med växande, framgångsrika företag av varierande typ och storlek inom olika sektorer och branscher. Entreprenörer och innovatörer både inom stora och mindre företag ses som viktiga motorer för länets utveckling. Utmärkande är att tillverkningsindustrin i länet har relativt sett många anställda till det antal företag. Det betyder att tillverkningsindustrin har sex procent av alla av länets företag men 33 procent av alla sysselsatta. Detta kan förklara beroendeställningen av ett fåtal aktörer och svängningarna i konjunkturen. Västmanland står starkt inom många områden. Den högteknologiska tillverkningsindustrin är framgångsrik, framförallt inom automatisering, metallbearbetning och elkraft där det finns multinationella företag, forskningsmiljöer, starka underleverantörer och tjänsteföretag. Västmanland är Sveriges ledande exportlän med landets starkaste koncentration av multinationella företag. Exporten är dock koncentrerad till ett fåtal större företag. Det är vidare ett län med forskningsmiljöer, inom både akademi och företag, där finns kunskap och kompetens med spets. Värdefullt utbyte sker dessutom inom länets kluster och affärsnätverk. Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, företagen med färre än tio anställda som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Västmanlands län.

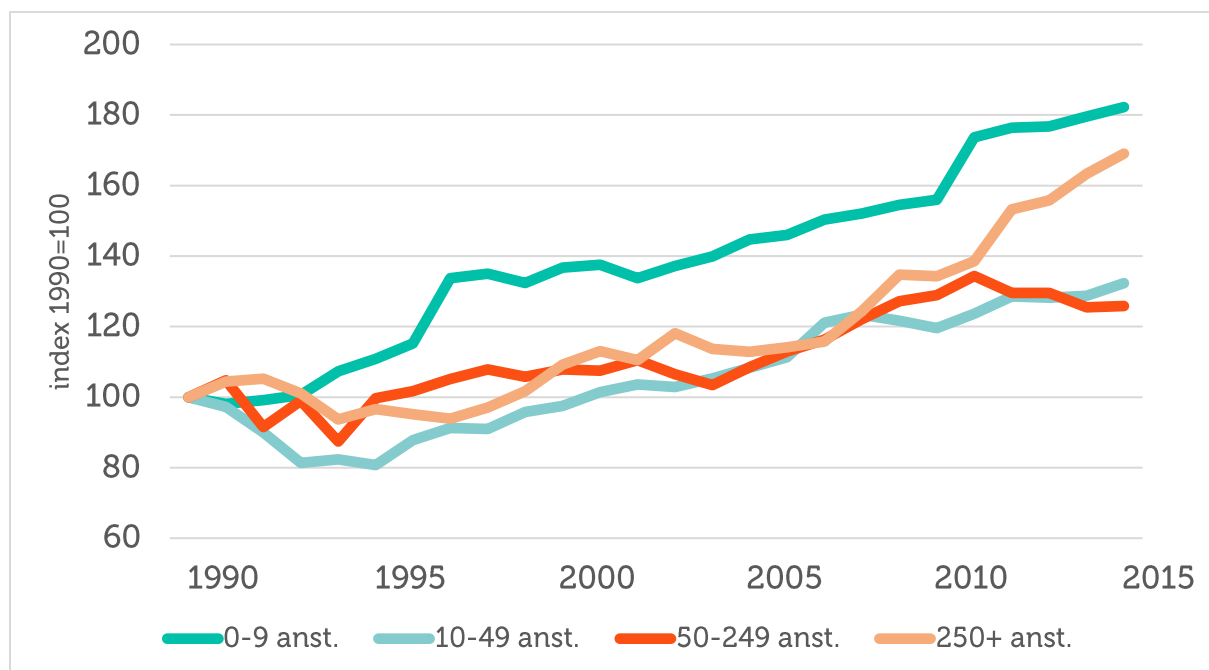
Figur 1 Tillväxt av jobb i Västmanland län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

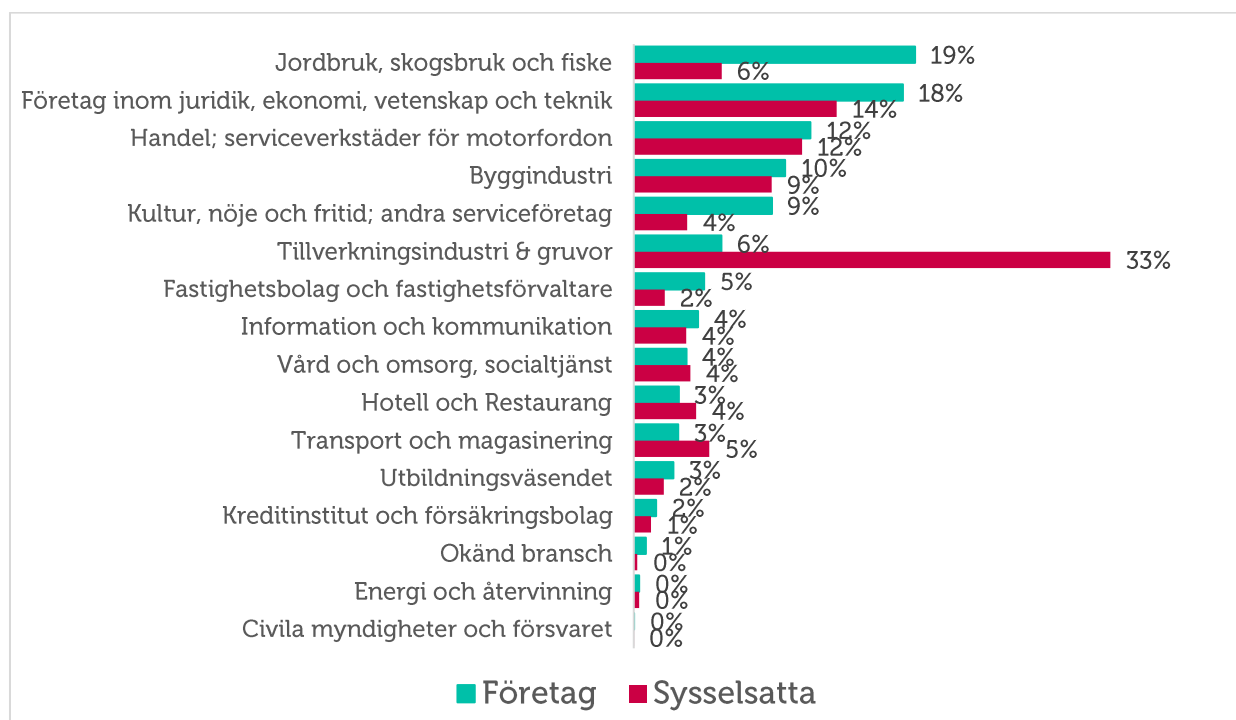
Figur 2 visar tillväxten av antal företag i olika storlekar i länet sedan 1990.

Figur 2 Tillväxt av antal företag i Västmanland län sedan 1990 (källa: SCB)⁴

I Västmanlands län en relativt stor andel av de sysselsatta inom jord och skogsbruk, handel och servicesektorerna liksom i tjänstesektorn generellt. Utmärkande är att det är relativt få bolag inom tillverkningsindustrin som har många anställda, se figur 3.

Figur 3 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, år 2015 (källa: SCB)

⁴ Antalet företag definieras som antalet arbetsställen. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

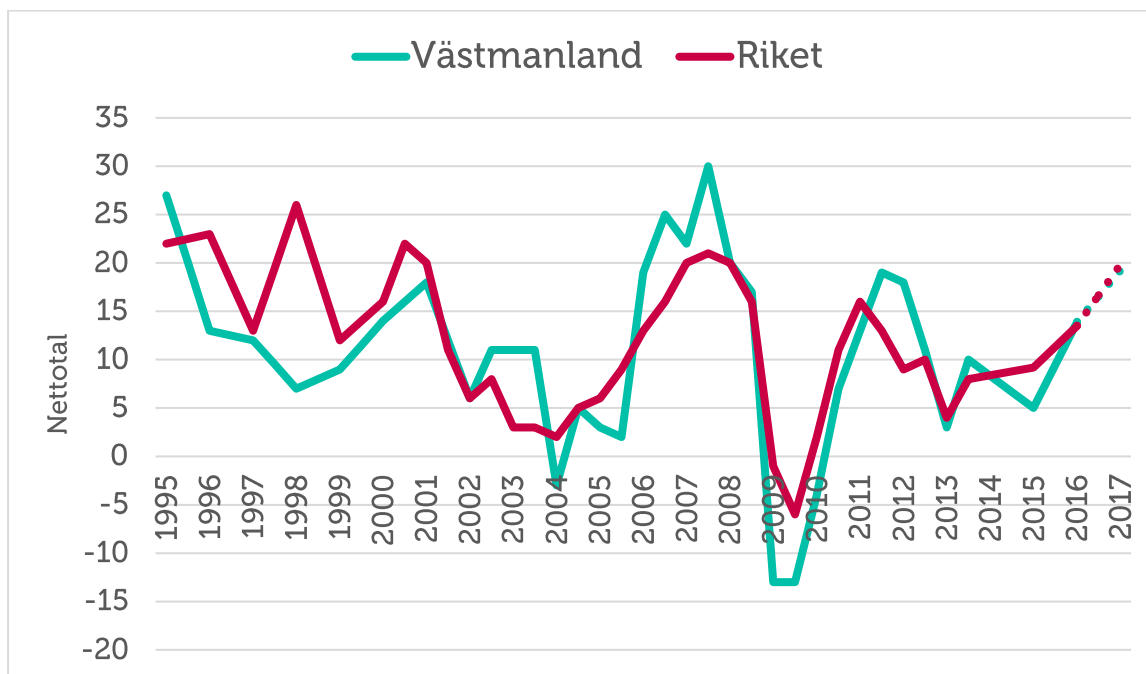
Småföretagsbarometern – Västmanlands län

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Västmanlands län sedan 2015. Industrin ökar sysselsättningen mer än tjänstesektorn. Totalt säger 21 procent att man har ökat sin personalstyrka medan 8 procent har dragit ned personal. Nettotalet landar på 14, samma som för riket. Det är en förbättring jämfört med förra årets netttotal på 9. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt netttotal (14) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

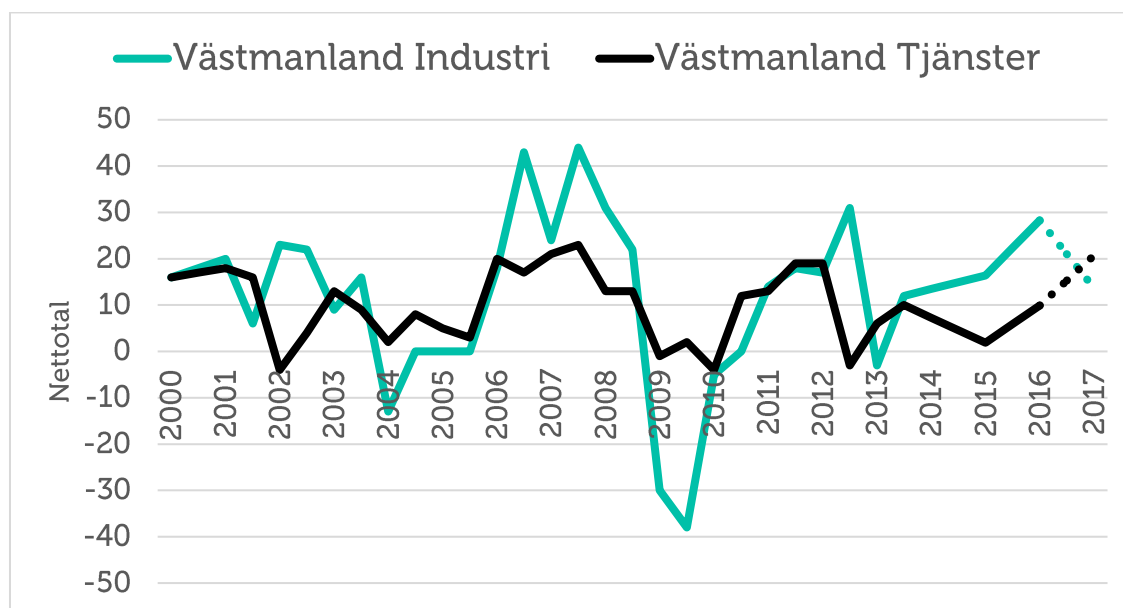
Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västmanlands län och riket 1995-2016

Inom industrisektorn har sysselsättningstillväxten fortsatt och nettotalet hamnar på 28, jämfört med 17 föregående år, vilket är högre än genomsnittet för riket (16). 32 procent av företagen har ökat sin personalstyrka medan endast 4 procent har minskat den. Tjänstesektorn går dock svagare. Nettotalet 10 är visserligen högre än föregående år, då det låg på (2), men det innebär en fortsatt svag utveckling.

Förväntningarna framåt är relativt optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning det kommande året. Nettotalet förväntas ligga på 19 på ett års sikt, vilket är något lägre än nivån för riket (20). Framförallt är det tjänstesektorn som planerar att öka antal anställda.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västmanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

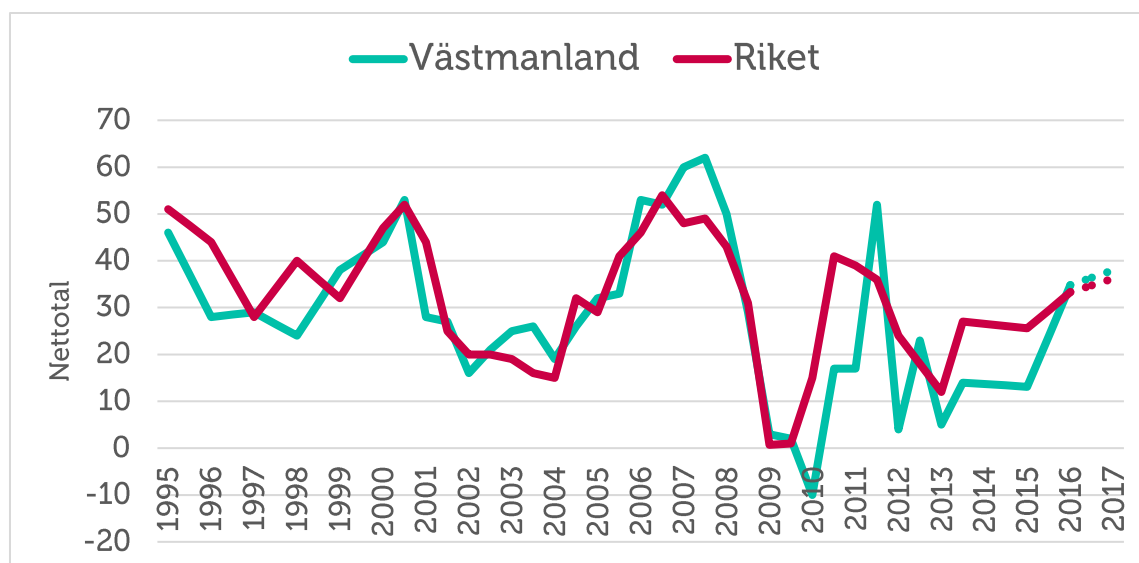

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har utvecklats starkt sedan 2015. Tillväxttakten för orderingången i Västmanlands län har förbättrats och är nu något högre än riksgenomsnittet. Förbättringen beror framförallt på en ökad orderingång till tjänstesektorn. Sammantaget i länet är det 51 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 16 procent anger en vikande, vilket ger ett netttotal på 35. Detta kan jämföras med genomsnittet i riket på 33.

Figur 6 Orderutveckling (nettotal) i Västmanlands län och riket 1995-2016

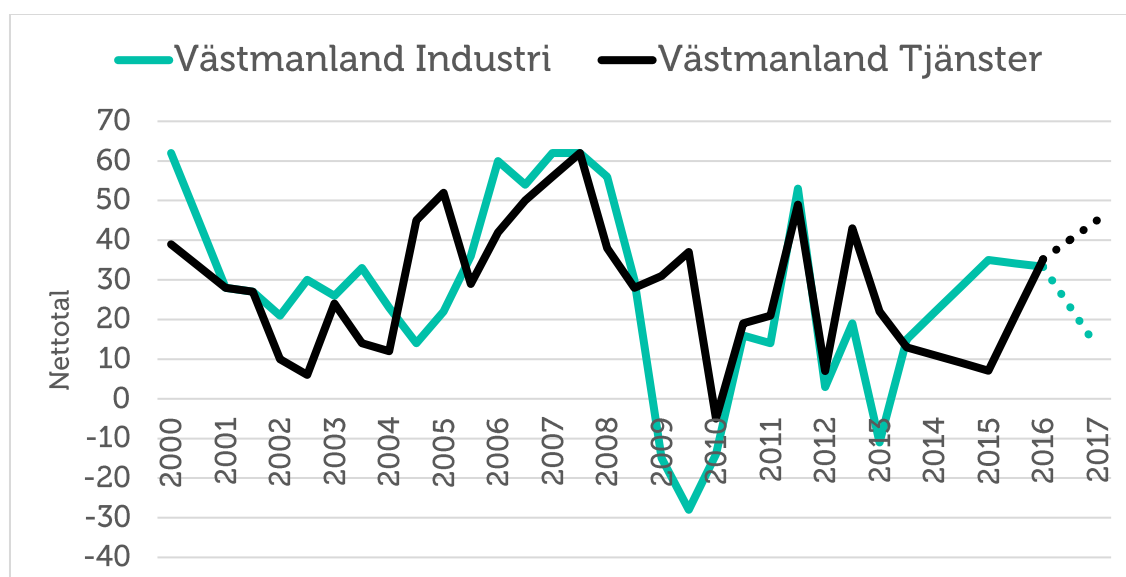

Den ökade orderingen beror alltså främst på förbättrad ordergång inom tjänstesektorn, som gått från ett netttotal på 7 till 35. Trots en redovisad ökning uppger 18 procent av företagen att de har haft en minskad ordergång. Sektorsnittet för tjänsteföretagen i riket är 34.

Tillväxten inom Industrin har sjunkit något, även om den fortsatt är tydligt positiv och fortfarande högre än riksgenomsnittet. Nettotalet 33 är strax över riksgenomsnittet 32.

Tjänstesektorn i länet är avsevärt mycket mer optimistisk än industrin vad gäller orderingen för de kommande tolv månaderna. 57 procent av tjänsteföretagen tror på ökad ordergång medan endast 13 procent inom industrin gör det. Motsvarande siffror för riket är 37 respektive 33. Sammantaget tror företagen i Västmanland på en något starkare utveckling än riket de kommande tolv månaderna med ett förväntat netttotal på 38 mot rikets 36.

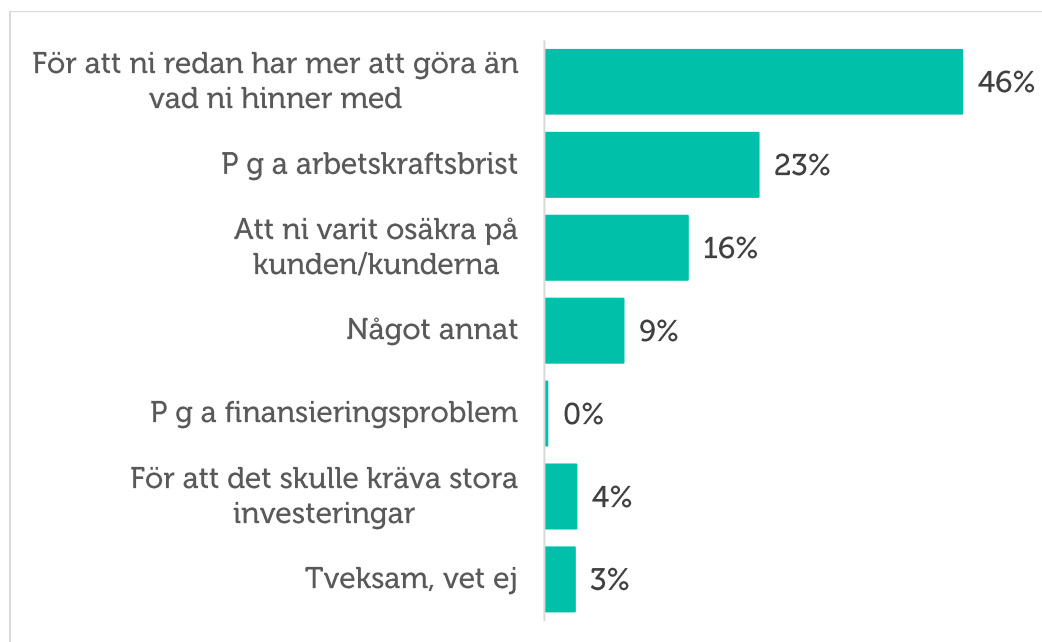
Figur 7 Ordergång (nettotal) i Västmanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Tackat nej till order

Hela 44 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året. Den huvudsakliga anledningen är att företagen uppger att de redan har mer att göra än de hinner med (46 procent av de som tackat nej) men även arbetskraftsbrist och osäkra kunder anges av många (23 och 16 procent) som en anledning.

Figur 8 Tackat nej till order

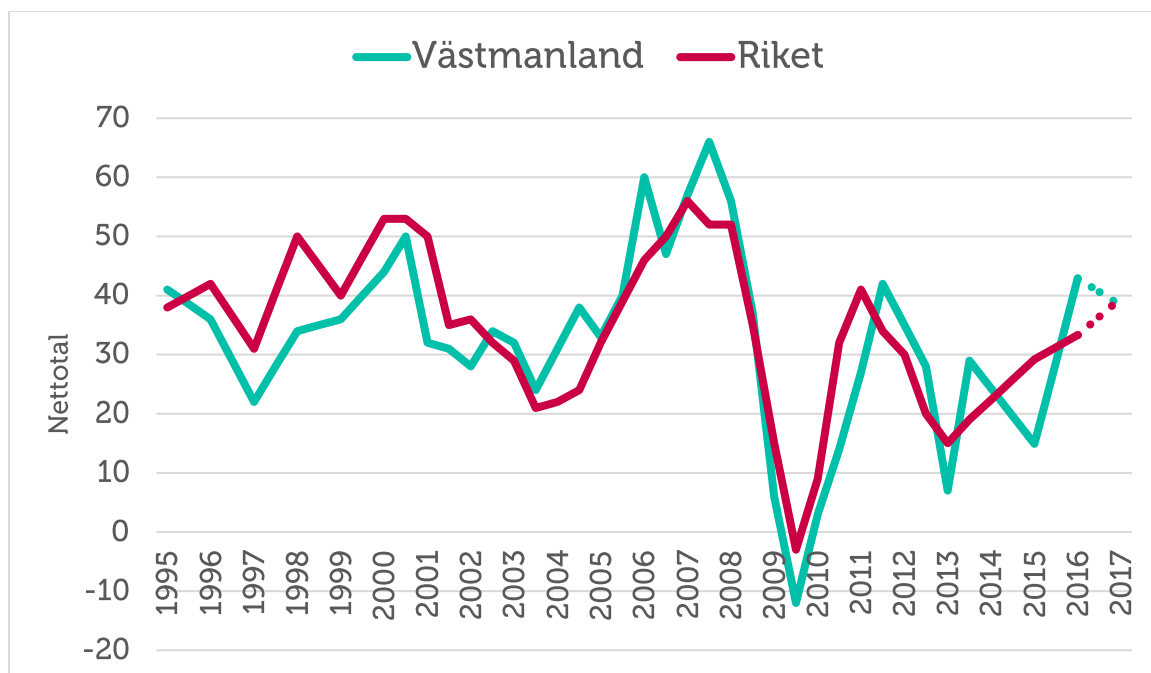

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

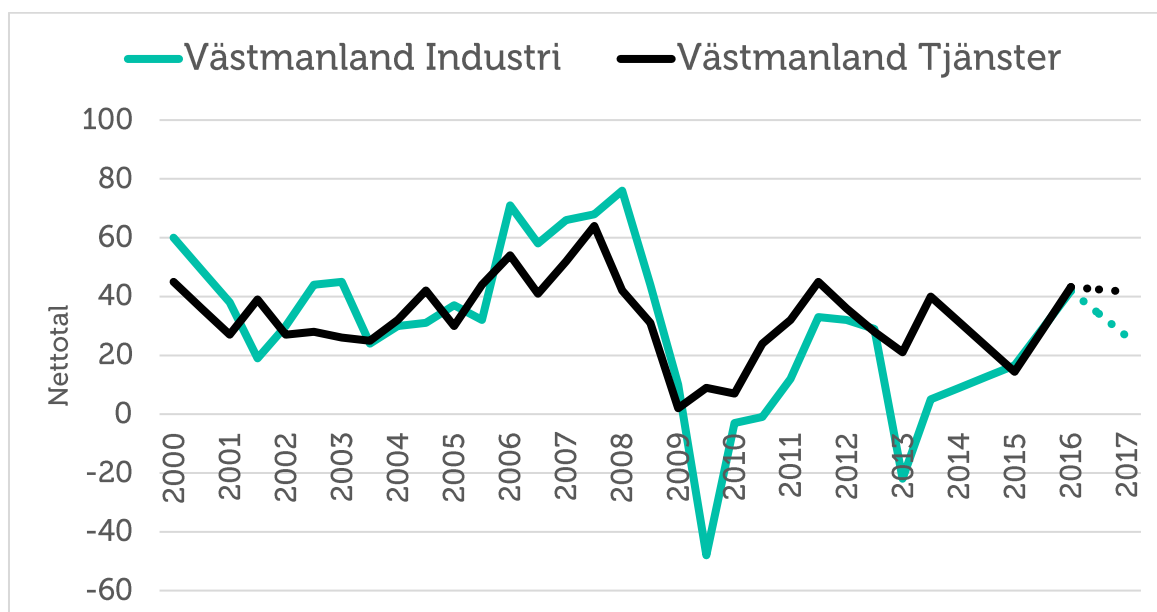
Omsättningstillväxten i Västmanlands län har ökat kraftigt sedan 2015. Både industrin och tjänsteföretagen har haft en stark utveckling. 58 procent av företagen har haft en ökad omsättning, medan 15 procent har sett en minskning. Nettotalet 43 är klart över nettotalet för landet i genomsnitt (nettotalet 33). Förväntningarna inför kommande år är strax under riksgenomsnittet (40). Det förväntade nettotalet 38 dras ned av en försiktig prognos från industrin.

Figur 9 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västmanlands län och riket 1995-2016

Industrin har upplevt en positiv tillväxt i omsättningen och går från ett netttotal på 17 till ett netttotal på 42. Även om industriföretagen i Västmanlands län går bra så har tjänsteföretagen utvecklats ännu något bättre. Nettotalet för tjänstesektorn i Västmanlands län är betydligt över riksgenomsnittet (43 jämfört med 34). Inför det kommande året är tjänsteföretagen optimistiska. 56 procent av tjänsteföretagen förväntar sig en ökad omsättning, medan 41 procent av företagen inom industrin har den förväntan.

Figur 10 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västmanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

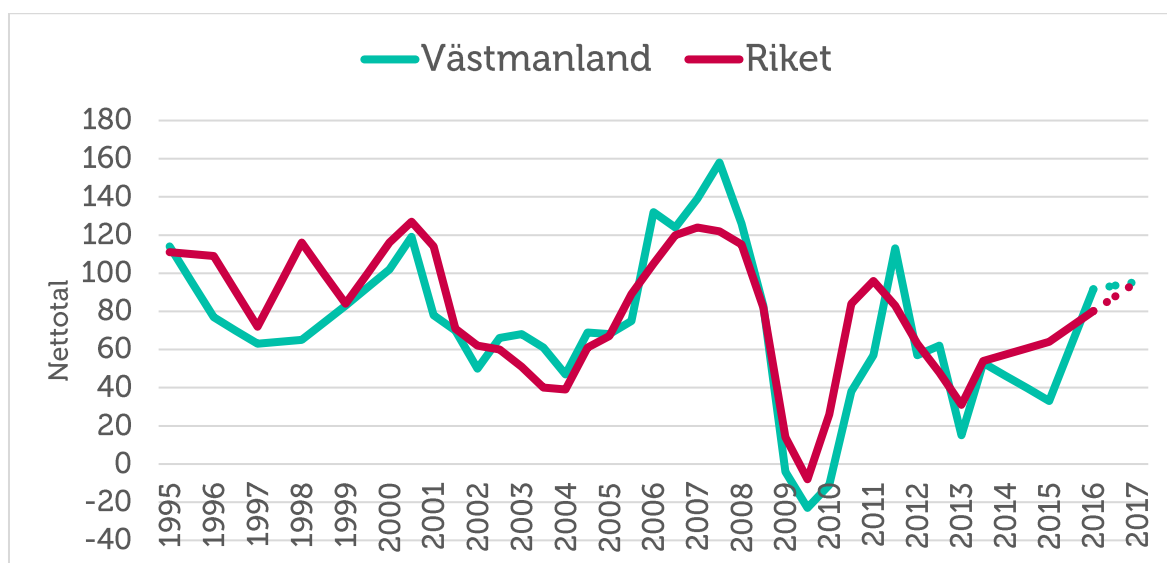
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, orderingång och omsättning för länet småföretag. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2016 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 92, jämfört med rikets indikator på 80.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Västmanlands län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 158, bottnade index 2009 med ett värde på -23.

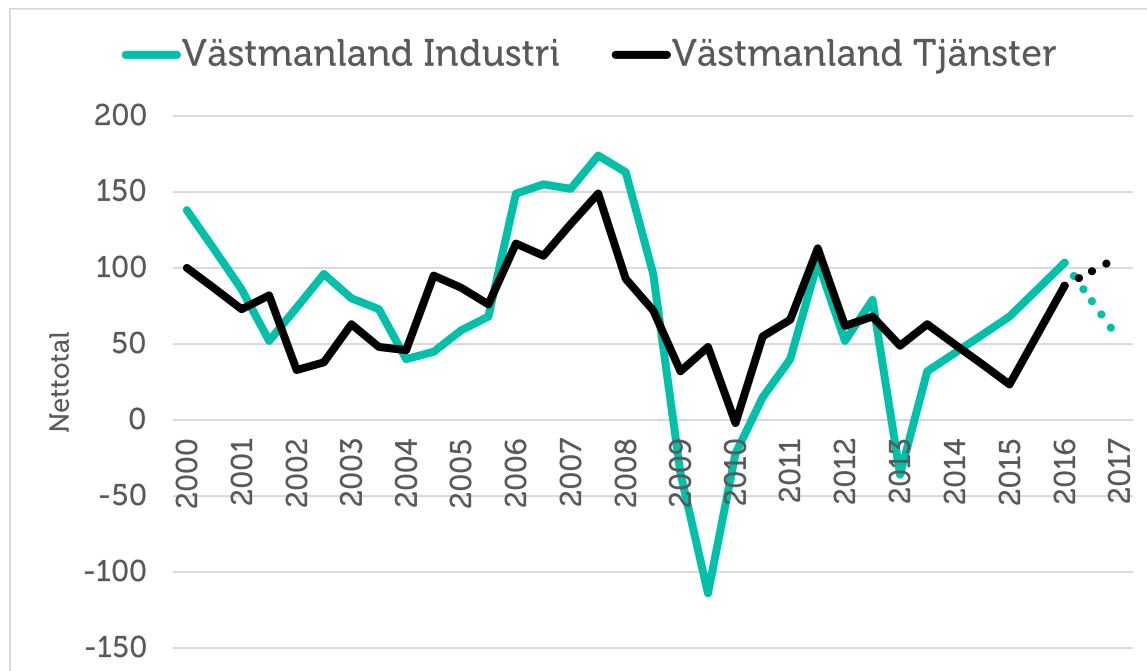
Det är tydligt att botten är passerad och återhämtningen förväntas fortsätta under det kommande året. Konjunkturindikatorn spås stiga även framöver, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

Figur 11 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Västmanlands län och riket 1995-2016

Under det kommande året räknar tjänstesektorn med en kraftig återhämtning, konjunkturindikatorn stiger från 88 till 107. Industrin, som i årets mätning ligger på en relativt hög indikator (104) räknar med en kraftigt avtagande tillväxt (indikator 53) på ett års sikt.

Figur 12 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Västmanlands, industri- och tjänstesektor 2000-2016

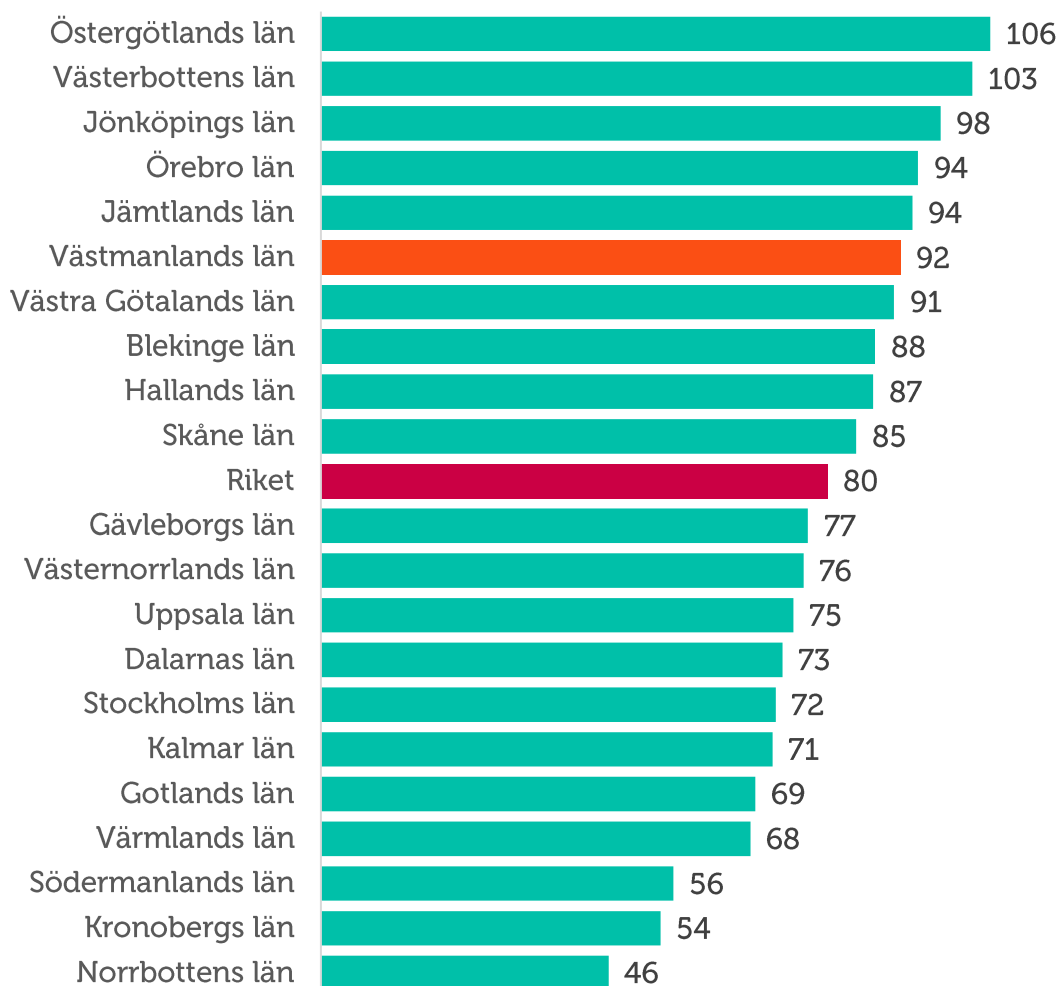

För den sammanvägda konjunkturindikatorn hamnar Västmanlands län på nettotalet 92, vilket är långt över riksgenomsnittet som uppgår till 80. En trolig förklaring är det lokala näringslivets bredd och industristruktur. Att tillväxten varierar i hela landet liksom att utvecklingen varierar mellan länen är rimligt då varje län har olika näringslivsförutsättningar. Detta bekräftar av figur 13 som visar utvecklingen för varje län i förhållande till riksgenomsnittet. För att förstå de bakomliggande faktorerna bör de enskilda konjunkturindikatorerna studeras för industri respektive tjänstesektorn. Inom t.ex. tillverkningsindustrin i Västmanlands län är det en relativt sett stor andel sysselsatta inom ett färre antal företag men det verkar inte påverka utfallet i den sammanvägda undersökningen. Tack vare en branschbredd och ett diversifierat näringsliv blir den samlade konjunkturindikatorn stark.

Variationen i tillväxt i landet bekräftar av den parlamentariska landsbygdskommittén som lyfter fram att landsbygdskommuner är mer specialiserade inom areella näringar och lågteknologisk tillverkningsindustri.⁵ Många av dessa branscher befinner sig i en rationaliseringsfas där sysselsättningen minskar. Vad som också konstateras är att landsbygdens sämre utveckling i sysselsättning sannolikt beror på näringslivsstruktur. Det är således svårt för landsbygder där tillverkningsindustrin dominerar sysselsättningen, och där en sämre tillgång på utbildad arbetskraft och avancerade företagstjänster kombinerat med en svag köpkraftsutveckling på lokala marknader gör det svårt för nya verksamheter att etablera sig.

⁵ Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2016:26

Figur 13 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2016

Emma Tonnes, Regionchef Företagarna Västmanland

Vi är mycket glada för rapportens resultat som visar att konjunkturen för småföretagare i Västmanland har utvecklats positivt sedan förra året. Detta ligger även i linje med våra egna erfarenheter. Att trenden verkar fortsätta även framöver är såklart mycket glädjande.

Den stora utmaningen för våra företagare ligger i att hitta lämplig arbetskraft vilket vi också ser kommer att bli en av våra största utmaningar framöver. Vi måste tillsammans hitta lösningar för att råda bot på detta då det är, och kommer att fortsätta att vara, ett av våra största tillväxthinder i länet om inget görs. Att 46 % av våra företagare har behövt tacka nej till order för att de inte har kapacitet att leverera är djupt oroande.

Den senaste tidens stora tillströmning av nyanlända flyktingar i Sverige och vårt län är en annan av våra utmaningar. Företagarna gör vad vi kan för att dra vårt strå till stacken bland annat genom projektet NF-företagande som startades här i Västmanland. Vi ser redan nu positiva resultat av projektet och hoppas att detta kan vara ett sätt att bidra till både kompetensförsörjning och fler nya framgångsrika företagare i vårt län.

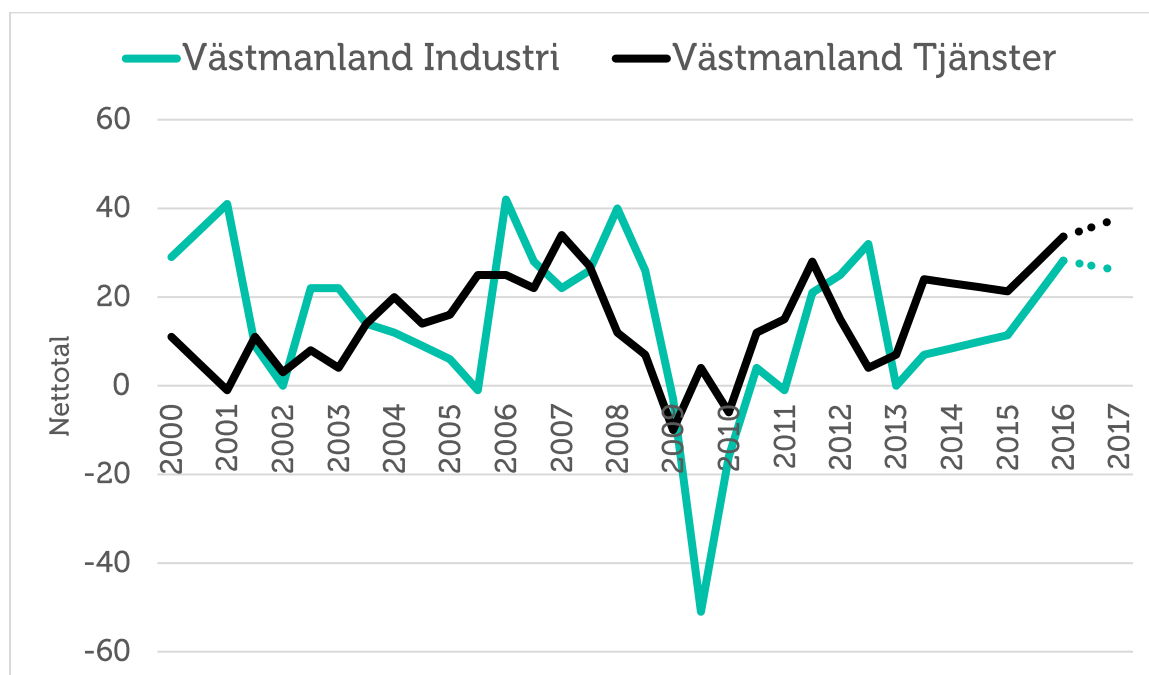
Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten i Västmanlands län har återhämtat sig tämligen väl och ligger nu över riksgenomsnittet. Nettotalet för lönsamhet i industrisektorn är 28 i årets mätning. Tjänsteföretagens lönsamhet har återigen ökat och landar på 34. Totalt uppger 44 procent av företagen i länet en ökad lönsamhet.

I industrisektorn har nettotalet ökat från 11 till 28 under perioden, dvs. det är fler som uppger positiv lönsamhetsutveckling än negativ. Riksgenomsnittet för industriföretagen är 24. Tjänsteföretagens lönsamhet har ökat från ett nettotal på 21 till 34, vilket är över riksnittet på 26. Både industri- och tjänsteföretagen i länet är optimistiska om utvecklingen framöver, även om tjänsteföretagen är mer positiva än industrin. Det förväntade nettotalet för lönsamhet är 35, jämfört med 32 för riket.

Utvecklingen framöver avspeglar den starka konjunkturen. Bland tjänsteföretagen spår 47 procent en ökad lönsamhet det närmaste året. Av industriföretagen är det 33 procent som förväntar sig en ökad lönsamhet det närmaste året.

Figur 14 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västmanlands län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Företagens prisförväntningar

Industriföretagen i Västmanlands län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket, 35 procent tror på prisökningar mot 36 procent i riket. Bland tjänsteföretagen är det 38 procent som tror på prisökningar. Rikssiffran för tjänstesektorn är 36 procent.

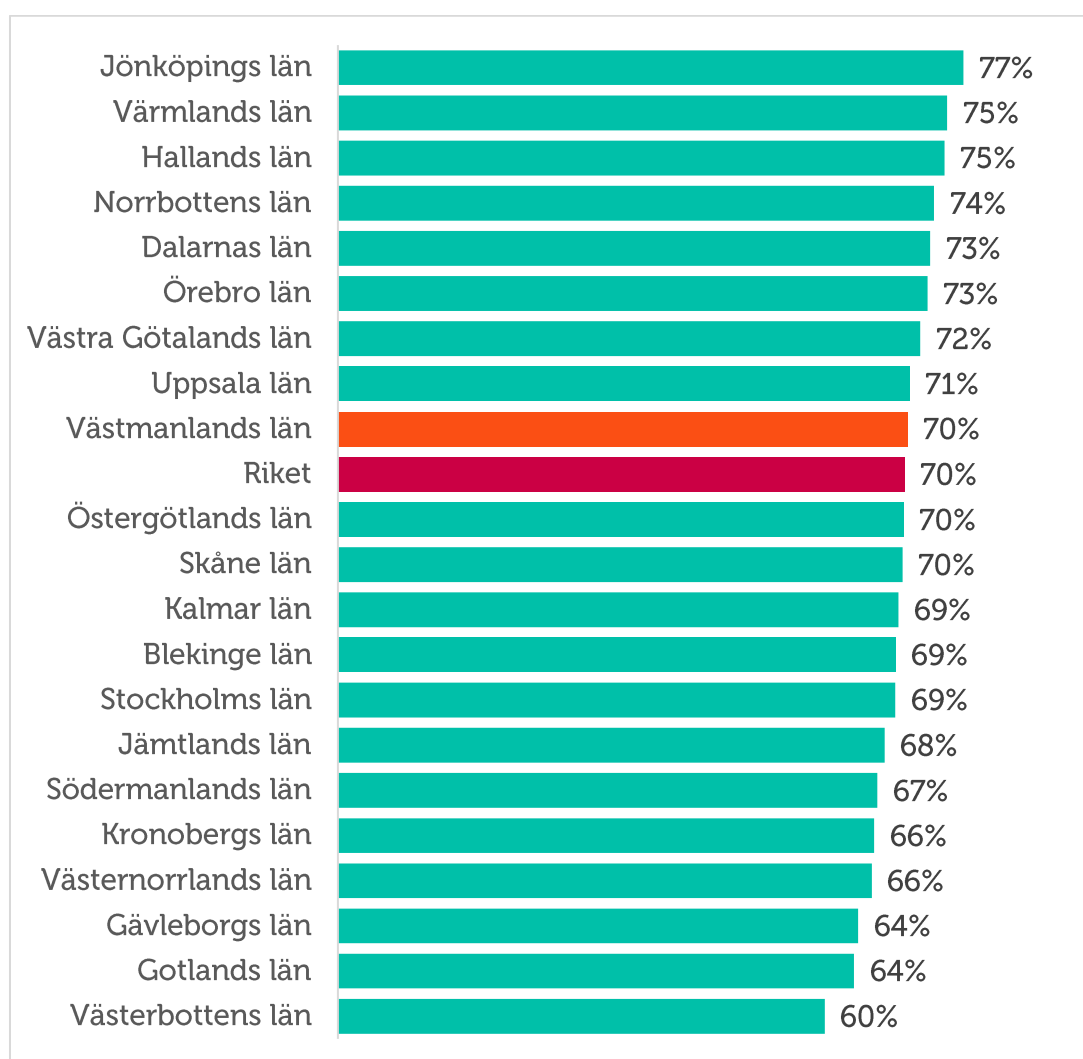
Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitikens utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av

statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

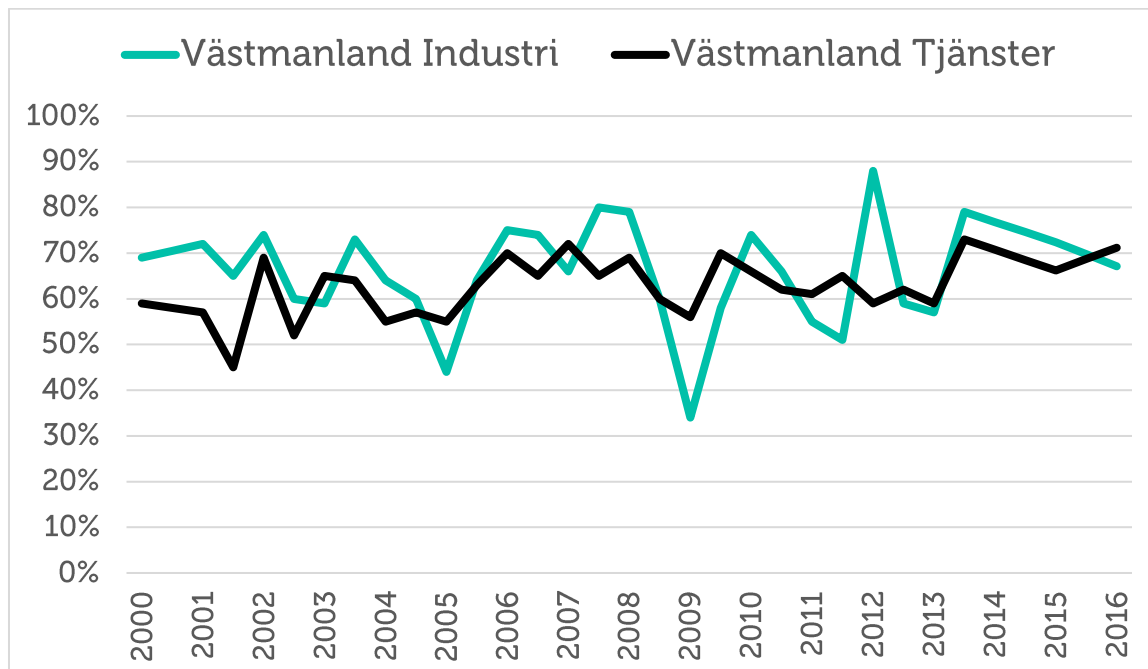
Företagen i Västmanlands län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Totalt anser 70 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Figur 15 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2016

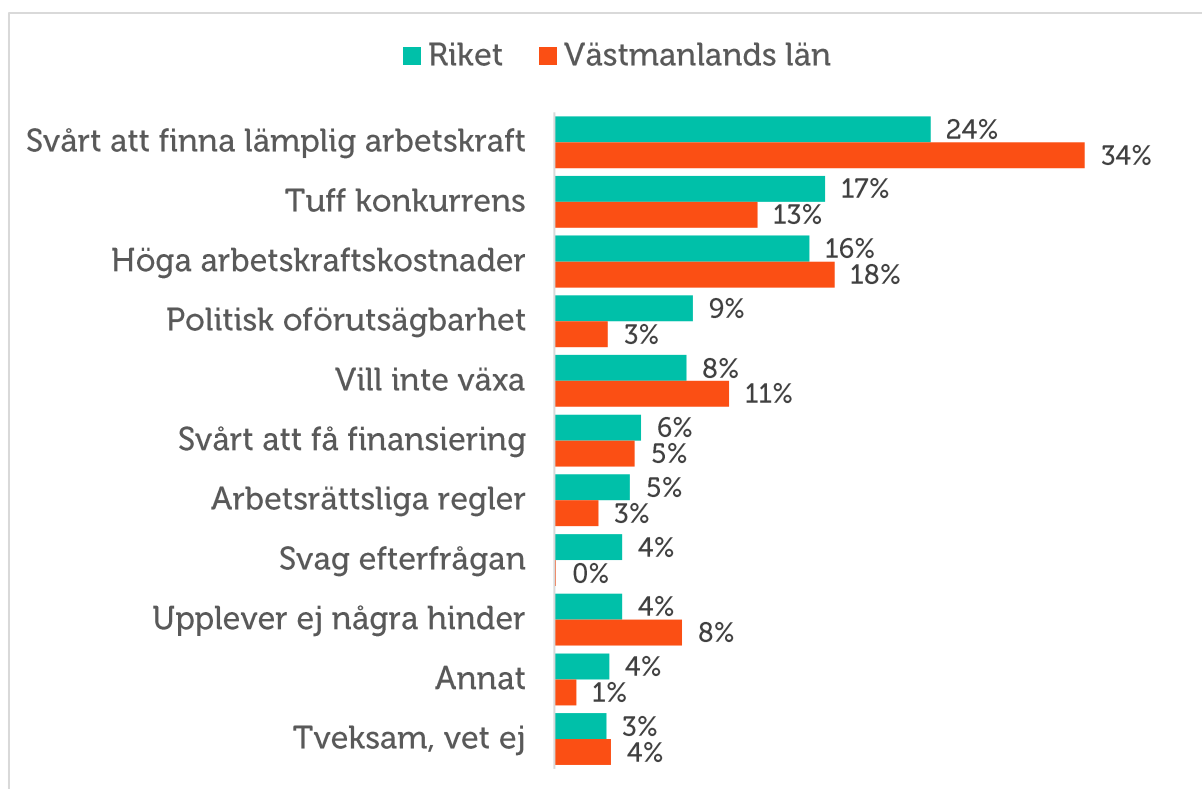
Tjänsteföretagen har en mer positiv syn på framtidsutsikterna än industriföretagen. Bland tjänsteföretagen ser 71 procent goda expansionsutsikter, jämfört med 67 procent av industriföretagen.

Figur 16 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Västmanlands län, industri- och tjänstesektorn 2000-2016

Brist på lämplig arbetskraft är det enskilt största tillväxthindret som Västmanlands småföretag upplever. Var tredje företag (34 procent) uppger detta som största hinder. Bristen på lämplig arbetskraft anges som det största tillväxthindret även på riksnivå, men i Västmanland uppger företagen det i en högre utsträckning än i riket i övrigt (24 procent). Höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens hamnar på andra och tredje plats med 18 procent respektive 13 procent av företagen som upplever det som expansionshinder.

Figur 17 Tillväxthinder enligt företagen i Västmanlands län och i riket 2016 (procent)

Tiina Magnusson,
VD AQVA

Det känns bra att det går bra för Västmanland! Även jag känner av det positiva konjunkturläget. Dock har vi en enorm utmaning i kompetensförsörjningen hos oss vilket just nu är det som hämmar inte bara min verksamhet utan hela Västmanlands näringsliv.

Konjunkturrisker

Den inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt hälften av företagen i länet. Den följs av risken för löneökningar och ökade energi- och råvarupriser. Just ökade energi- och råvarupriser ses som ett större problem för småföretagen i Västmanlands län än i resten av riket. Detta speglar att företagsstrukturen i Västmanlands län till stor del kännetecknas av underleverantörer och mindre exportföretag i tillverkningsindustrin. Även oro för löneökningar är större i Västmanland än i övriga riket. Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Västmanlands län. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. En lägre andel av företagen i Västmanlands län, än i riket, upplever ingen politisk risk.

Figur 18 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Västmanlands län. Årets konjunkturindikator uppgår till 92 för Västmanlands län vilket är långt över riksgenomsnittet 80. Detta visar på en stark utveckling från ifjol, även om majoriteten av län har haft en starkare utveckling.

Det är i genomsnitt sju av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För vissa branscher tycks den politiska diskussionen kring vinstuttag och tillståndsprövning ha en tydlig effekt på förväntningarna.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företagen som utgör motorn i jobbskapandet. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd. Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för lokalsamhällets utveckling. Småföretagen har därmed en central betydelse för den lokala ekonomin. Denna utveckling kommer att fortsätta under förutsättning att det skapas goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oavsett företagsform och bransch. Samt oavsett om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

De sex viktigaste utmaningarna för det svenska företagsklimatets utveckling är därför även fortsättningsvis att:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning av jobsökande och företag. Utbildningssystemets utformning samt landsbygdsföretagens tillgänglighet till större arbetsmarknadsregioner är avgörande i dessa avseenden eftersom det påverkar tillgången på kompetenta och erfarna arbetstagare.
- **Den samlade kostnaden för att anställa måste sänkas.** Detta bör ske genom sänkta arbetsgivaravgifter. Genom att införa ett arbetsgivaravdrag kan arbetsgivaravgiften sänkas generellt för mindre företag som vill anställa.
- **Förenkla och sänk skatterna.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete, utbildning och rörlighet. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ta bort de skatter och regler som idag missgynnar ägaredda företag.

- **Minska regelbördan.** Intensifiera den nationella regelförenklingen. Moms- och andra skatteregler utgör, tillsammans med de arbetsrättsliga reglerna, en betydande regelbörda och är ett tillväxthinder för små företag. Anpassa reglerna för småföretagare. Inte tvärtom.
- **Trygghetssystemen måste vara anpassade för små företag.** Företagare ska ha samma rättigheter som anställda eftersom de betalar in i socialförsäkringssystemen efter samma principer.
- **Förbättra möjligheterna att delta i offentlig upphandling.** Offentlig sektor köper varor och tjänster för över 600 miljarder kronor årligen. Krångel och irrelevanta krav måste bort så att fler småföretag kan delta i offentliga upphandlingar. Småföretag ska kunna delta i högre utsträckning genom att ge anbud på delar av större kontrakt och med ett rimligt kravställande. Alla seriösa företag ska kunna delta i offentliga upphandlingar – oavsett om de har kollektivavtal eller inte.